

витку світової економіки, поглиблення соціально-економічних протиріч та посилення диференціації, а з іншого – прискорення процесу конвергенції, що проявляється у підвищенні інтенсивності економічного розвитку країн.

Глокалізації в економічних системах сприяє соціально-економічний і технічний прогрес, що зменшує кількість посередників у комунікаційних мережах, які сповільнюють інформаційні потоки. Характерними для глокалізації ознаками тут виступає зростання швидкості, підвищення якості інформаційних та енергетичних зв'язків від індивіда до планетарного логосу. Глокалізація на сучасному етапі проявляється у формі трансформації економічних відносин, що призводить до випереджаючого зростання локальних економічних потоків (торгівля, інвестиції, міграція трудових ресурсів, інформаційний і технологічний обмін) порівняно з їхньою загальною динамікою.

Рушійними силами глокалізації світової економіки є радикальні зміни у сфері процесів відтворення, динамізм і трансформація світового валового внутрішнього продукту з точки зору підвищення частки послуг та віртуальної торгівлі, суттєве перевищення темпів зростання сфери послуг у порівнянні з виробничою сферою, підвищення ролі спеціалізації та кооперації праці в процесі реалізації відтворювального циклу на основі посилення інтернаціоналізації всіх факторів і фаз даного процесу, розвиток у міжнародних відносинах регресивних течій сепаратизму та регіонального радикального фанатизму, що породжують глобальні економічні виклики і чинять негативний вплив на окремі регіони та країни.

Література

1. Глобальні модерності / [за ред. М. Фрезерстоуна, С. Леша, Р. Робертсона ; пер. з англ. Т. Цимбала]. – К. : Ніка-Центр, 2008. – 400 с.
2. Глобальні трансформації : Політика, економіка, культура / [Гелд Д., Мак-Грю Е., Голдблатт Д., Перратон Дж.] ; [пер. з англ. В. Курганський, В. Сікора]. – К. : Фенікс, 2003. – 580 с.
3. Кожевников Н. Н. Глокализация: концепции характерные черты, практические аспекты / Н. Н. Кожевников, Н. Л. Пашкевич // Вестник Якутского государственного университета имени М.К. Аммосова. – 2005. – Т. 2, № 3. – С. 111–115.
4. Шавкун І. Г. Філософія менеджменту. / І. Г. Шавкун. – Запоріжжя : Тандем Арт Студія, 2007. – 262с.

Пашкевич М.С.

ОСОБЛИВОСТІ І ПРІОРИТЕТИ ГЛОБАЛЬНОГО СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Динамічність та масштабність змін світових процесів висувають перед суспільством якісно нові виклики та проблеми, які, зокрема, полягають у забезпеченні стійкості економічних систем до зміни навколишнього середовища,

відпрацюванні системи пристосування регіонів до кліматичних трансформацій, розробці методів регулювання процесів урбанізації, пошуку механізмів соціально-економічного вирівнювання регіонів та поліпшення стану депресивних територій, відпрацюванні механізмів подолання безробіття та бідності, удосконаленні підходів управління регіональною економікою з урахуванням принципів інституціоналізму та кількісного і якісного ресурсного обмеження. Зазначені проблеми потребують нових теоретичних та методологічних засад формування комплексної державної регіональної політики, оптимальних багатofакторних та багатовекторних моделей прогнозування соціально-економічного ефекту від її реалізації, а також інноваційних систем, нових механізмів регулювання регіонального розвитку та інструментів практичного досягнення його цілей. Все це у комплексі повинно забезпечувати сталий розвиток на національному та регіональному рівні.

Проблемам формування та реалізації регіональної політики розвитку, розробки концепції сталого розвитку присвячено чимало наукових праць зарубіжних та вітчизняних вчених. Серед них Адамс В., Андресон М., Баден Дж., Брундтланд Г., Бачурін О., Дробишевський С., Моїсєєв Н., Амоша О.А., Варналія З.С., Данилишин Б.М., Долішній М.І., Дорофієнко В.В., Мокій А.І., Хвесик М.А., Хлобистов Є.В. та інші.

Ефективне вирішення проблеми формування концептуальних засад та нових дієвих механізмів реалізації державної регіональної політики України суттєво залежить від визначених особливостей та пріоритетів розвитку регіонів.

Нормативно-правові документи України не містять визначення понять «економічне зростання», «соціально-економічний розвиток», «регіональний розвиток», «сталий розвиток», інтерпретованих в контексті національної політики розвитку.

Перші теорії суспільно-економічних змін на рівні країн та регіонів були спрямовані на пояснення та управління кількісними змінами у капіталі, результатах праці тощо. У сучасній економічній літературі кількісні економічні зміни позначаються терміном «економічне зростання», під яким розуміють процес збільшення обсягів виробництва та споживання, що виражається показниками ВВП, ВВП, НД.

Наступні теорії та моделі економічних змін враховуючи соціальну складову, аналізують та прагнуть не лише економічного зростання, але й соціальних перетворень. Таким чином, дослідження економічного зростання перетворюються на дослідження соціально-економічного розвитку, який сьогодні ототожнюється з поняттям «економічного розвитку» і означає процес структурної перебудови економіки відповідно вимогам технологічного та соціального прогресу, що характеризується показниками ВВП, ВВП, НД на душу населення.

Прийняття концепції сталого розвитку за основний вектор глобальних змін у сучасному світі викликало підвищену увагу науковців до його проблематики. Не зважаючи на те, що міжнародні документи містять загальне тлумачення поняття «сталий розвиток», і дотепер точаться дискусії навколо визначення

цього терміну. Це пов'язано з проблемами мовного перекладу, концептуальною адаптацією на рівні країн, регіонів та окремих міжнародних організацій, дослідженням його генезису та філософської сутності. Оскільки державна регіональна політика є фундаментом національної політики розвитку, яка, у свою чергу повинна відповідати світовим тенденціям, представляється доцільним вивчити еволюцію поняття «сталого розвитку», його принципів та пріоритетів, визначених у первинних міжнародних документах, прослідкувати етапи формування його концепції.

У 1972 році у Стокгольмі на першій Конференції ООН з проблем навколишнього середовища було офіційно визнано міжнародною спільнотою, що екологічна компонента – одна з найголовніших у процесі розвитку. У 1980 році засади гармонійного розвитку з екологічною домінантою викладено у Всесвітній стратегії збереження природи. У якості базового, авторами вже використовується поняття «сталий розвиток», під яким розуміється трансформація біосфери та процесів використання людських, фінансових, природних та штучних ресурсів для підвищення якості життя. У 1987 році у Женеві у Звіті Комісії ООН з навколишнього середовища та розвитку вперше дано офіційне визначення сталого розвитку. Сталий розвиток – це розвиток суспільства, який дозволяє задовольнити потреби нинішніх поколінь без нанесення шкоди можливостям, що залишаються у спадок наступним поколінням для задоволення їх потреб. Остаточний перехід до концепції сталого розвитку було закріплено у 1992 році у Ріо-де-Жанейро на Конференції ООН з навколишнього середовища та розвитку. Тут було визначено основоположні принципи концепції та механізми їх реалізації.

Слід зазначити, що існують наукові погляди, у яких фактор екології вважається домінуючим над іншими двома. Така концепція відома під назвою «Зелений розвиток».

Прийнята на Саміті тисячоліття під егідою ООН у 2000 році у Нью-Йорку Декларація містить пріоритети, яких слід дотримуватися країнам на національному, а відтак і регіональному рівні, на шляху сталого розвитку. Серед них подолання бідності; допомога країнам та регіонам, що розвиваються; підтримка країн та регіонів з низьким та середнім рівнем доходу, що опинилися у борговій ямі; протидія виникненню природних та техногенних катастроф. До попередніх пріоритетів додаються досягнення гендерної рівності; створення ринку праці для молоді; розробка національних та регіональних стратегій сталого розвитку; приєднання країн світу до Кіотського Протоколу; розробка спільних дій з охорони лісів та використання водних ресурсів згідно принципів сталого розвитку; забезпечення вільного доступу до інформації про геном людини.

У 2001 році під егідою ЮНЕСКО спільнотою меншин корінних мешканців різних країн світу було наголошено на необхідності розгляду культурного середовища у якості четвертої складової сталого розвитку. У 2002 році у Йоганнесбургу на Світовому саміті було прийнято Політичну декларацію та План дій щодо подальшого впровадження принципів сталого розвитку. Зокрема, на-

голошується на проблемах сталого розвитку, що залишилися не вирішеними з часів Стокгольмської конференції. Серед них бідність, поглиблення розбігу між заможними та економічно відсталими країнами, недосконала модель «виробництво-споживання», екологічні катастрофи, втрата біологічного різноманіття, нерівномірний розподіл вигод та втрат між країнами внаслідок глобалізації. У 2010 році у Нью-Йорку на Саміті ООН було прийнято Глобальний план дій для досягнення поставлених цілей розвитку до 2015 року. Серед пріоритетів було названо остаточне подолання бідності та голоду, забезпечення початкової освіти для всіх, рівність прав чоловіків та жінок, скорочення дитячої смертності, покращення охорони материнства, боротьба з інфекційними захворюваннями, забезпечення екологічної сталості, формування глобального партнерства з метою розвитку.

Таким чином, на основі аналізу основних міжнародних документів ООН з проблем сталого розвитку можна виокремити певні етапи формування його концепції. Так, у 70-х роках серед принципів соціально-економічного розвитку ще не згадується сталість, а домінуючим фактором розвитку визнається стан екології. На початку 80-х років з'являється поняття сталого розвитку, але концептуально воно повністю ототожнюється з екологічним відтворенням. У 1987 році уперше дано офіційне визначення терміну «сталий розвиток», у змісті якого суттєво виділяється економічна компонента. На початку 90-х років при остаточному прийнятті країнами світу концепції сталого розвитку у якості базової поняття сталого розвитку окрім екологічної та економічної складових приєднує соціальну. Окреслений період можна охарактеризувати як етап формування на міжнародному рівні основних загальних засад концепції сталого розвитку. Починаючи з 2000 року, усі документи, присвячені проблемам сталого розвитку, містять завдання та механізми для реалізації його ідей. Слід відмітити, що деякі проблеми залишаються невирішеними протягом десятиліть, про що свідчить їх наголошення у деклараціях ООН різних років. Серед таких проблем бідність, регіональна дивергенція, гендерна політика тощо. Це свідчить про складність вирішення зазначених проблем, відсутність дієвих механізмів для регулювання розвитку на регіональному рівні.

Література

1. United Nations Conference on the Human Environment // [Електронний ресурс] URL: http://en.wikipedia.org/wiki/United_Nations_Conference_on_the_Human_Environment
2. World Conservation Strategy IUCN, UNEP, WWF, 1980 // [Електронний ресурс] URL: <http://data.iucn.org/dbtw-wpd/edocs/WCS-004.pdf>
3. United Nations. 1987. Report of the World Commission on Environment and Development, 1987 [Електронний ресурс] URL: <http://www.un.org/documents/ga/res/42/ares42-187.htm>; <http://www.un-documents.net/wced-ocf.htm>

4. Resolution adopted by the General Assembly 55/2. United Nations Millennium Declaration, 18 September 2000 // [Електронний ресурс] URL: <http://www.un.org/millennium/declaration/ares552e.pdf>
5. Johannesburg Declaration on Sustainable Development // [Електронний ресурс] URL: http://www.un.org/esa/sustdev/documents/WSSD_POI_PD/English/POI_PD.htm
6. Johannesburg Plan of Implementation // [Електронний ресурс] URL: http://www.un.org/esa/sustdev/documents/WSSD_POI_PD/English/POIToc.htm
7. United Nations General Assembly, 2010 // [Електронний ресурс] URL: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/N10/537/33/PDF/N1053733.pdf?OpenElement>

Черенков М.М.

АПОСТОЛІСАМ АКТУОСИТАТЕМ: ЯК СОЦІАЛЬНИЙ КАПІТАЛ МИРЯН ЗМІНЮЄ ЦЕРКВУ І СВІТ

Аджорнаменто стало дивом і для самих католиків, і для всього світу. Церква визнала значущість соціального потенціалу мирян і закликала їх до співпраці заради духовного та соціального переображення світу, його гуманізації в християнському дусі. Відновлення європейських країн з післявоєнної руїни, високі темпи їх соціально-економічного розвитку багато в чому пояснюються адекватною реакцією на потреби суспільства, відповідальною соціальною позицією церков.

Документ *Apostolicam actuositatem* був прийнятий 18 листопада 1965 р. і став одним з найбільш важливих декретів II Ватиканського собору, окресливши місце та роль мирян в церковному житті та служінні світу. В документі дається розширене визначення місії Церкви, учасниками якої є не тільки священики, але й «звичайні» християни. Звернення до мирян розширює смислове поле, доповнює формальні ознаки членства в Церкві особистісними характеристиками – бути причетними до Божого життя і нести це життя у світ. Залучення мирян до апостольської місії знімає суперечність між священним і «мирським», адже християнське покликання виконується в цілому багатомірному світі, а не тільки в його релігійній площині. Увесь світ стає полем апостольської діяльності, віра та професійні таланти разом служать виконанню Великого доручення (Матв. 28:19).

В декреті втілено поняття про цілісну апостольську місію, яка включає не тільки особисте спасіння, але й преображення світу в усіх його вимірах, оновлення земного ладу, просякнення речей дочасних євангельським світлом. Для мирян, що живуть у двох різних світах, ставиться творче завдання поєднати духовні і соціальні виміри, бути християнином і водночас повноцінним членом свого суспільства і культури.

У документах собору миряни визначаються як всі ті вірні, що не мають священного чину та чернечого стану, а отже виконують ту ж саму місію, але в інших обставинах життя та іншими способами. Миряни також покликані